

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 183. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359114064/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

delse var i højeste Pris. Hos Montesquieu bifalder da ogsaa Barante Adskilligt, som han bittert dadler hos andre. Han opfordrer Læseren til at sammenligne Montesquieu's Værk om Lovenes Aand med et ældre Skrift af Domat om samme Æmne for at se de Fremskridt, Videnskaben hos ham har gjort, idet han uden at tilsidesætte Ærbødigheden for Religionen forstaar at beiragte den som underordnet Aarsag*).

Diderot er den af de store Forfattere, som Barante staar mest hildet overfor; hans Dom om Diderot er indtil det Yderste indskrænket. Det Fremfusende og Voldsomme i denne Aand skjuler Genialiteten for hans Blik. Et Geni, hvis Hensynsløshed nu og da minder om en Naturkrafts, kunde saa lidt paaskønnes af Barante som af den hele skræmmede og skuffede Slægt, hvortil han hører. Diderot var mere anlagt til at behage de literært fordomsfri Tyskere end sine dengang saa sippede Landsmænd. Goethe selv oversatte hans *Le neveu de Rameau* og Hegel behandlede den vidtløftigt i sin *Phänomenologie des Geistes*; men Barante, der med Lidenskab dadler Diderots uophørlige og alle Grænser overskridende Angreb paa Religionen, samler sin Skildring i disse Ord: «Han havde et ildfuldt og uordenligt Indre. Men hans Aand var en Ild uden Næring, og det Talent, hvoraf han har vist *nogle Glimt*, har ikke faaet nogen samlet Anvendelse.» Det var kun rimeligt, at den mest naturforstaaende af det 18de Aarhundredes Forfattere blev slettest vurderet af den nu opvoksende Stab af Idealister.

Rousseau, den sidst optrædende af hine for det 19de Aarhundredes Skranke stævnedes Aander, havde noget i sit Væsen, som nødvendigvis maatte tiltale Barante. Han var iblandt dem den eneste følsomme, og det nye Aarhundrede var begyndt sentimentalt. Han var endelig den ensomste af dem, og det nye Aarhundrede vurderede Personligheden som enkelt. Han havde staaet Filosofernes og Encyclopædisternes Selskab fjernt. Et sært og ulykkeligt Liv havde formet hans Væsen; han stod ikke i noget Forhold til Samfundet eller den offentlige Mening. Uden Familie, uden Venner, uden Stand, uden Fædreland havde han

*) Alors on pourra distinguer, comment la religion, respectée par Montesquieu, était pourtant jugée par lui, tandis que Domat l'avait seulement adorée, et en avait fait tout déconter, au lieu de la considérer comme accessoire.